

SZÉKELY-UDVARHELY

— AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA —

— A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE —

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyetemi tagok egész évre 8 K, ténitók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 81. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyit-tér sor a 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postakártyaképzárú osek- és klóring 10,489. szám

NEM ENGEDÜNK.

Irta: BUZA BARNA országgyűlési képviselő.

Vásáron vett rabszolgákkal nem bánik úgy a gazdájuk, mint mi velünk Bécs. Ázsia zsarnokai nem bántak úgy meghódított ellenségeikkel, ahogy velünk bánnak az alkotmányos uralkodás korszakában.

Arról ne is álmodjunk, hogy akármiféle akarattunkból, kívánságunkból, óhajításunkból csak egy hajszálnyit is teljesedjék. Ellenben készítsük a milliókat, adózzunk pénzzel és vérrel erőink végső megfeszítéséig, sőt azon is túl, mert ez kötelességünk.

Ezerkilencszáztizenegyben lejár a közös jegybank szabadalma. Fel akarjuk állítani az önálló nemzeti jegybankot. Jogunk van hozzá: törvényben szentesített, szerződésben elismert, királyi eskü erejével biztosított jogunk. Súlyos terhek vállalatásával, sok millióra menő kvóta emeléssel váltottuk meg újra ezt a jogot, most két éve. És most egyszerűen azt mondják rá Bécsben, hogy nem engedik. Törvény van róla, szerződésünk van róla, királyi szentesítés van róla, még sem engedik.

Miért nem engedik? Honnan veszik a jogot, hogy megtagadják? Micsoda törvény, micsoda szabály, micsoda alkotmányos tétel az, aminek az alapján utját állják az önálló bank létesítésének? Ezt nem tudják megmondani, mert ilyen törvény, ilyen szabály nincs. Egyszerűen fűtyülnek a törvényre, fűtyülnek a szerződésre. Nem engedik és pontum. Biztunk a törvényben, biztunk a szerződésben, hittük, hogy ezt meg fogják tartani és azért már előre megfizettük az önálló bank árát a kvótaemelés millióiban. Miért biztunk, miért fizettünk előre? Zsebre vágta a fizetést s most már nem adnak semmit!

Alig száradt meg a tinta az aláíráson, amely az önálló bankhoz való jogunkat biztosító törvényt szentesítette s már a legridegebben megtagadják ennek a jognak az érvényesülését. És mikor egy kisebbségi csoport mint a koldus, megalázkodva megy Bécsbe, hogy neki csak félannyi, csak negyedrészt adjanak, csak legalább egy kis nemzeti színű pántlikát adjanak s vállalja a kormányt, akkor még ezeket is kilöki és újra odakiáltják, hogy akár követelünk, akár könyörgünk, nem

adnak és nem engednek semmit.

A birka a legbékétűrőbb állata a világnak, de ha egy birkanyájával bánik így a pásztora, még az is megvadul és lázadozni kezd. Hát csak az a jogunk van, hogy fizessünk? Csak az a szabadságunk van, hogy megnyuzassuk magunkat? A törvényeinkből csak azok érvényesek, amelyekben a hadsereg milliói vannak megszavazva? Ilyen törvényt hozhatunk most is. Mindössze háromszáz millió kell újra a hadsereg és haditengerészet fejlesztésére. Ennyivel követelnek többet, mint eddig. Ezt megszavazhatjuk, sőt kutya kötelességünk megszavazni. De ha olyan törvényt akarunk hozni, amely csak egy hajszálnyival legalább előbbre viszi a nemzetet, akkor szétkergetnek.

Nem tudjuk, mit hoz a holnap. Lehet, hogy mire ezek a sorok megjelennek, már ki lesz nevezve az új kormány. Kristóffy, vagy Burrián, vagy Hofmann generális-e, az már egészen mindegy. Mindenesetre olyan ember, aki vállalkozik letörni a függetlenségi pártot. Engedelmességre tanítani ezt a lázadó nemzetet, amely elég vakmerő jogait követelni, törvényeihez ragaszkodni, a szerződés megtartását kívánni. Jogokról mer még beszélni a magyar? Törvényt mer emlegetni? Előre csak vívő osztrák generálisok, tiporjátok el ezt a népet!

Lehet, hogy jönni fognak. Lehet, hogy jön újra egy generális — miniszterelnök. Megmozdul ellenünk újra a győzhetetlen osztrák hadsereg, amelyet még nem vert meg soha senki, csak nagy *Friyyes* meg első *Napoleon*, meg harmadik *Napoleon*, meg *Viktor Emanuel*, meg *Moltke*, meg *Görgey*, *Klapka*, *Damjanich*, meg még azok, akikkel valaha háboruja volt.

Megijedünk-e tőlük? Megijedünk-e az elvénült nyavalyás Ausztria nagyszáju fenyegetéseitől? Annyira sülyedtünk volna már, hogy jogainkról, boldogulásunkról lemondjunk, mindenünket ijedten odaadjuk, ha Lueger egyszer hangosan elkiáltja magát?

Jöjjön akármi, most meg kell állnunk. Ha most meghátrálunk, soha többet Bécsből szemben meg nem állhatunk. Ha most beadjuk a derekunkat, évtize-

dekre ki leszünk szolgáltatva az ellenállás minden lehetősége nélkül Bécs kénye-kedvének.

Értse meg a nemzet: nem a bankról van itt szó. Sokkal többről. Arról, hogy tehetünk-e már egyszer legalább egyetlen egy lépést is előre a boldogulás felé? Arról, hogy érvényesülhet-e Magyarországon csak egyszer is a magyar nemzet akarat, vagy örökre a császári parancs, a bécsi akarat rabszolgái vagyunk? Ez a kérdés fog eldőlni a mostani küzdelemben.

A mi helyzetünk erős, csak ki kell tartanunk. Törvény alapján állunk, királyi eskü szentsége szól mellettünk. S a törvénytíró erőszaknak sem lehet ellenünk hatalma. Azt megakadályozhatják, hogy a nemzeti bankot felállítsuk, de, hogy a közös bank szabadságát meg hosszabbítsuk, arra nem kényszeríthetnek. Ha 1911. január elsejéig meg nem szavazzuk a közös bank új szabadságát, akkor ezen a napon az osztrák-magyar bank megszűnik létezni. Szuronyokkal sok mindent lehet csinálni, de szuronyokkal bankot alapítani nem lehet. Lehet akármennyire szuronya a császárnak, a közös bank fennmaradása mégis a mi kezünkben van, és ha mi nem akarjuk, nem fog fennmaradni.

A nemzet sorsa tisztán a nemzet kezében van. Ha kitart törvényes joga mellett, biztosan győzni fog. Ha behódol, akkor nem is érdemel mást, minthogy idegen érdekek nyomorgó rabszolgája legyen.

A királyi hatalom.

Nincsen furcsább, nincsen különösebb, nincsen elvontabb valami, mint a királyi hatalom.

Mindaddig szinte szédületes hatalom: a míg vannak, a kik vakon engedelmeskednek neki.

Mihelyt azonban bizonyos események elsöprik az ösztönszerű félelmet, a lelkekbe nevelt „királyimádás” igéit; mihelyt a nép zöme, tulnyomó többsége, nem érez többé hajlandóságot az engedelmességre, a hagyományos királyimádásra: a szédületes királyi hatalomból egyszerre szétpattanó szappanbuborék lesz, melyet a nép, mint a gyermek az igazi szappanbuborékkal: kénye-kedve szerint játszhat.

Egyszóval igen furcsa, igen viszonylagos valami a királyi hatalom.

Szinte szédületes addig, míg van, aki engedelmeskedik: de azonnal semmivé válik, mihelyt nincsenek engedelmeskedők.

Az újabb kor történetében a királyi hatalom mindenhatóságát először az angolok döntötték meg, akik törvényes formák között — a nép ellen elkövetett bünei miatt — egyszerűen halálra ítélték a saját uralkodójukat.

Az angolok után a 18. század végén viszont a franciák intéztek rettenetes, páratlanul véres rohamot a királyi hatalom ellen: és a francia királyok egyik leghatalmasabb királyát, az úgynevezett napkirályt, XVI. Lajost kiméletlenül vérpadra hurcolták.

Am itt van előttünk a legújabb kor története is, a pár hó előtt lejátszódott törökországi forradalom, mely alkalommal a nép, szintén hatalmas rohamot intézett a mindenható szultáni hatalom ellen.

És ime előttünk áll a trónjától megfosztott szultán tragikus esete, akinek intésétől pár hó előtt még milliók remegtek, akinek haragjától azonban ma már a legutolsó háremszolga sem retteg.

Óriási tanulságok rejlenek ezekben az eseményekben, csak legyen aki ezeket az eseményeket megszívlelje.

A királyok megtanulhatják ebből, hogy minden jognak, tehát a „legmagasabb felségjogoknak” is forrása és adományozója a nemzet, mely ezeket a jogokat nemcsak osztogathatja, hanem bármikor vissza is veheti.

Talán ezen az alapon — a történelem eseményeire hivatkozva — a magyar királyt is meg lehetne valamilyen módon győzni, hogy az ő úgynevezett felségjogai sem lehetnek örökérvényűek, mert a felségjogokat a nemzet adta neki: és a nemzet — ha az általa adományozott felségjogokat ellene akarják szegezni — ezeket a jogokat tetszése szerint vissza is veheti.

Viszont a nemzetnek sem szabad egy pillanatra sem elfelednie, hogy nem a nemzetek vannak a királyokért, hanem a királyok vannak a nemzetekért: és a királynak csak addig van jogában trónján ülni, a míg uralkodása nem áll ellentétben a nemzet érdekeivel és szabad fejlődésének feltételeivel.

A királyi hatalom igen furcsa, igen különös és mindenek fölött csak ajándékba kapott valami, mely csak addig szédületes, amíg elegenden van, akik félnek tőle...

Szabadság.

Iparkamarai gyűlés.

A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara f. évi október hó 5-én délután saját helyiségében rendes közgyűlést tartott Marosvásárhelyt. A gyűlésen Tauszik B. Hugó kir. tanácsos, a vaskoronarend lovagja elnökölt. Fájdalommal parentálta el Kirchknoff Frigyes, a soproni kamara nemrég elhalt titkárát, aki a magyar közgazdasági élet egyik lelkes munkása volt.

Elnöki közlések után napirendre a következő fontos kérdések kerültek.

A kerületbeli iparosok tovább képzése tárgyában tett intézkedéseket jóváhagyták és utasították az irodát, hogy a kívánalmakhoz képest mindenütt készítse elő a tanfolyamokat, annak engedélyezése, vezetése és felügyelete ügyében tegye meg a szükséges lépéseket, minthogy nagy súlyt helyez a kamara arra, hogy a funkcióban levő iparosság részére továbbképzés által is biztosítsanak a megélhetés feltételeit.

Sajnálatos vélettel tudomásul, hogy a keresk. m. kir. miniszter az ágostonfalva-sósmezői utronal kiépítésére, melynek nagy közgazdasági jelentőségét beigazolta, financirozását biztosította egy vasut-építő vállalat, a kamara ajánlatára sem adott engedélyt, kifejezte a kamara, hogy a székely körvasúttal — mire a miniszter az elutasításnál hivatkozik — bármily tetemes költségbe került is, nincsenek kielégítve a Székelyföld vasúthoz fűződő fontos érdekei. Mert amíg az ország más vidékei régóta elláttak a szükséges vasutakkal, a legfontosabb székely vasut is csak másfélévtized múltával épült fel a kiépítést elrendelő törvény meghozatala után, amiből ezen ország-részre temérdek kár és hátrány származott.

Ismételten kifejezte, hogy ez a vasut a kelet felé irányuló országos és székelyföldi forgalom elsőrendű eszköze, mire szüksége van, minek kiépítését a Székelyföldet pusztulással fenyegető károk árán lehet csak elodáztatni. Elhatározta egyben, hogy amint a politikai és pénzügyi viszonyok konszolidálódnak, a kérdést újból napirendre tűzi, megoldását országos érdekből sürgeti.

Folytatólag tárgyalta és a miniszter elé terjeszteni határozta a közgyűlés az állami támogatásért folyamodott székely kisiparosok indokolt kérvényeit. Megtette véleményét a közutakról és vámokról alkotott törvényjavaslatra, sürgetvén, hogy ez mielőbb törvényerőre emeltessék az ország közgazdasági fellendülésének nagy előnyére. Elfogadta és a miniszter elé terjeszteni rendelte a kamara 1910 évi költségvetését. Ebben a kamara 1910. évi bevétele 36498 koronában, kiadása 35314 koronában irányoztatott elő. A székely fiuk ipari kiképzésére 25422 korona véteztett fel a költségvetésbe. Foglalkozott azután a kamarai székház építésének kérdésével. A szakbizottság kivitelre a Radó és Wigand ter-
vét ajánlotta a jelzett módosítások megtételével. A módosított tervet november 10-ikéig kell elkészíteni, mikor az építési bizottság végleges jelentést tesz a kamara közgyűlésének.

Jóváhagyó tudomásul vette folytatólag a közgyűlés a székely fiuk

ősi elhelyezéséről szóló jelentést. Eszerint összesen 152 fiu helyeztetett el. És pedig 24 Marostorda, 43 Csik, 63 Háromszék, 22 Udvarhely-megyéből. Öröndetes tudomásul szolgált, hogy az így nevelt székely iparosok hazatelepítésére gyűjtött alap eddig 13245 koronára nőtt, aminek gyűjtését folytatni fogja az elnökség. Hozzájárult az elnökségnek Udvarhelyvármegye területén felállítandó alsófoku keresk. iskolák létesítése tárgyában készített és Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságához küldött javaslatához.

Több kisebb-nagyobb jelentőségű tárgy elintézése után a gyűlés véget ért.

Az aradi tizenhárom.*

Ki ne állana megihletődve igen tisztelt tanítótestületi gyűlés a mai nap emlékeinek hatása alatt?

Ki ne döbbenne meg nemzeti történelmünk gyászkeretes lapja előtt, hol a nemzeti ébredés világító hiterejébe vetett hazaszeretetet véres bitófára van leecsetelve?

És ki ne esnék a győtrő aggodalom karjai közé, ha az emlékezés fonálával történelmünk szukcessziv eseményein áthalad s látja, hogy a nemzeti létkérdés problémája minduntalan mily egyformasággal ismétli meg önmagát, véres harcok által sokszor az enyészet sirja szélére hajtva sokat szenvedett nemzetünk?

Történelmünk lapjai telve a di-csőség fényével és az árny borulataival! Gyors váriáns a nemzeti létért vívott küzdelmi szintér, melynek jelenetei adják a jövő generáció nemzeti erőforrását, hová visszajár ez, lelkesülést meríteni a di-csőségből, okulást az árnyból, munkakedvet az emelkedésből, iránytűt kovácsolni az elsüllyedést fenyegető viszályokból.

Bizton elvesz e nemzet, ha történelmének lapjai vértanuságról nem beszélnek! Menthetetlenül szétmállik, ha a kétségeskedő lelkek az ősi magasztos példák nem buzdulnak s föl nem áldozzák vagyonukat, tudásukat, életüket e hazáért, — szétosztatva a haza egén borongó fellegek sötét rémeit.

Mi lett volna e szegény, de önértetes nemzettel, mely egyedül áll a nyugati germán és a keleti szláv — ott civilizált itt barbár — nemzetek közé beékelve a különböző idegen nemzetek előrenyomuló törekvéseinek visszaszorítására hivatva: ha nincs benne a kereszt misztikus ereje s az ebből fakadó hazafiui készség és mélységes hazaszeretet?

Ah, elvesz a lélekvesztőkben, eltűnik mint az árnyék, mint eltűntek több európai nemzetek, ha innen támadnak erős jellemű, áldozatos szívű honfiak, kiknek hősiesség mint tiszta fényű csillag tündökölnék az égen, hová fel-fel tekint a csüggedő honfiúi szív, — tanul tőlünk tűrni, bizni, hinni és imádkozni. Ezekhez a nemzeti erőforrást nyújtó szellemekhez jár vissza a léteért 1000 év óta még mindig küzdő magyar, hogy a kapott gazdag vonatkozású esemé-

*Gál Imre emlékezésé az udvarhelyi r. k. esp. ker. tanító-egylet sóvidéki fiókörének ülésén.

Szerk

nyek oknyomozó láncolatánál merítsen erőt az újabb ezer év tán viharosabb küzdelmeihez.

A társadalmi és politikai megpróbáltatások e nehéz, nyomasztó napjaiban a nemzeti védelem és szabadságharcunk bánatos mezejéről lövelnek sugarakat felénk Magyar hazánk szeretetében lehullott csillagai. Jertek tehát e mezőhöz, a fellanyozó erőre, a tettekben nyilvánuló munkás hazaszeretetre nem volt s nincs nagyobb szükség, mint ma, az elposványodás e szomorú idejében.

Felnyitom az 1849. okt. 6-án lejáró szódott véres drámának függönyét, merüljünk el bámulatába, fogjon tüzet a hazaszeretetet szomjuhozó mindennapias lélek, hogy miként a 13-ak életet és vért adtak e drága haza jövőjéért, úgy ő is feláldozva önmagát, éljen a haza nagyságáért.

A színpadi dekoráció alapja Arad, a magyar nemzeti szabadság kisajadásának áldott, drága földje. Atmoszférája a tompa metszésű őszi szél, a pusztító enyészet, mely sirva zug végig az avarodó tarlón. Belebe kap a még viruló fa galyaiba, hol a lomb elveszti életszínét az enyészet leheletétől, elváll fájától s zörögve hull alá a vértől párolgó komor anyai földre. A remény színe oda, sötét posztó ad kenetet a meg-rázó jeleneteknek, az életkedv itt visszahúzódott a megszibbadó szív felve lüktető birodalmába, az elmulás, a megsemmisülés érzelmé, az őszi borongós ködös kép itt az uralgó. Világos mezejéről szétrebbenő honvédek szegénykőnyűi csorognak a megolvadt bajtársi vérré. Bujdosnak, hazát keresnek, mint a lombhullás idején a tovaszálló fecske, de nem találják. Hontalan árvák szegények. Lelkek egy bánatteljes diszonáns hangú világ. A nemzet nagyjai amott a határszáron összekulcsolt kezekkel borulnak le a Hadur nagysága előtt, tengermély fájdalomukból mint patak, csorog a könny. Bucsut rebeg reszkető ajkuk. Könnyektől ázott hazai földből tesznek egy marékka magoknak majd a kiterítőre, s távoznak örökre, örökre. Félte őrzött szent koronánk fénye hant alá kerül. Mintha egy nemzet sirja volna ez. Felette a talpig gyászba borult nemzeti Góbiusz hullat keserű könnyeket. Tul az elfogott honvédek kezeire ver rab-bilincset az ármány s üzi őket boldogtalan sorsuk reménytelen éjjelére. Szélről a magyar falvak áldozati tüze lobog, rémesen világít bele az alkonyodó estébe, emésztődik vagyon és élet. Kettétört fegyverek és kardok pengéje hever a földön szanaszét, melyen keresztül halad a láncravert 13 glóriás és oroszverő, a magyar nemzet orosz-lánai. Lemenőben a nap, bíboros sugara tompa fénynyel török a szomorú harcmezőn. Letört remények szomorú estéje borul a hazára. Kinzó gyötrelmek között menekül lakába a honfi. Siralomház az ország, önkény járma alatt nyög a haza boldogtalan gyermeke. Az éjben „Néma hölgy fut... kisdédével reszkető kaján. Egyik éber, másik álmodik, árva honban árva mindenik”. Bent a kulisszák mögött akasztófát farag, golyót kovácsoltat Brescia vérszopó hienája. (Folyt. köv.)

HIREK.

— **Wekerle a királynál.** A király kihallgatáson fogadta a miniszterelnöket, ki megsürgette a kormány végleges felmentését. A döntés már legközelebb várható.

— **Felébredt a Székely Dalegyelet.** A székelyudvarhelyi Székely Dalegyelet folyó hó 7-ikén új életre kelt. Szervezkedő gyűlést tartott és Horváth József ref. kántort karnagyának választotta. Eddig 24 működő tag jelentkezett — többnyire a régi, kipróbált, dicsőséget szerzett gárda sorából. A próbákat hetenkint kettő: szerdán és csütörtökön este a barátok iskolájában fogják megtartani. Az első próba e hó 13-án (szerdán) este lesz. Aki működő tag kíván lenni, jelentkezzen az első próba alkalmával. Nagyon örvendünk a „Székely Dalegyelet” újra szervezésének sikerén. Fontos szerepet töltött be eddig is társadalmunkban. Ohajtandó, hogy jövőre még nagyobb működési tért teremtsen magának. A március 15-iki hazafias ünnepély rendezésén kívül, szükséges volna évenként a Petőfi és Kossuth háklának évfordulóján, valamint október 6-án is emlékünnepeket tartani. Hiszen oly néma város alig van az országban, mint a mienk e tekintetben. Az igazi hazafias érzés felébresztése, állandó ébren tartása legyen legelső törekvése a pályakoszorúzott, negyedszázados dicső multu Székely Dalegyeletnek és e város közönsége lelkes törekvésével, hazafias szeretettel fogja támogatni. Tehát Isten nevében előre!...

— **Kinevezés.** A földmivelésügyi miniszter Szy Dénes végzett erdésziskolai hallgatót a székelyudvarhelyi állami erdőhivatalhoz fizetés-telen tollnoknak nevezte ki.

— **Az utolsó gyűlés.** Udvarhelyvármegye Múzeum-Egyesületének választmányá ma (vasárnap) délelőtt 11 órakor, a vármegyeház kistermében ülést tart. Beszámolnak a már Sepsiszentgyörgyre, a székely nemzeti múzeumba elszállított tárgyak átadásáról, bemutatják a belügyminiszteriumtól leérkezett módosított alapszabályokat és végül határoznak a Múzeum főtartása, illetve felosztása felett határozni hivatott közgyűlés összehívásáról. Ősz van. Fellevelek hullása. Isten tudja miért, talán azért, hogy annak idején a „Székely-Udvarhely” hasábjain került szárnyra e Múzeum alapításának eszméje, — de mélyen sajnáljuk annak elmulását. Sok szép remény, önzetlen szeretet fűződött hozzá. Milyen kár, hogy mostoha gyermekévé vált e vármegyének és „tartás”-ba kellett adja...

— **Bedő Ferenc siremléke.** A következő sorokat vettük: Tekintetes szerkesztő ur! Szives engedelmevel újból elszámolok a néhai Bedő Ferenc volt református pap sirja rendezésére gyűjtött adományokról. Harmadik közleményemben elszámolt gyűjtés eredménye 373 K 78 f volt. Ezen összeghez járult azóta első sorban a takarékpénztárba elhelyezett összeg időközi kamatja 6 K 7 f és másodsorban a Riemer K. Gusztáv ur által mindjárt a boldogult halála után megindított aláírásból befolyt 61 korona s így a gyűjtés jelenlegi állása 430 K 85 f. A Rie-

mer K. Gusztáv ur ivén adakoztak: Barcsay K., Szombathalvi L. és Riemer K. G. 10—10 K. Z. Székely D., Konecz A., Bodrogi A. és Ferenczi I. 5—5 K. Simó M. 3 K. Bihary B. és Sterba Ö. 2—2 K. Tassaly J., Papp Z. E., N. N., Huber A. 1—1 K. Ugyanezen iven még többen írtak alá, kiket most én fogok felkérni arra, hogy adományait hozzájuttassák. Az eddigi gyűjtés eredménye még mindig jóval kevesebb, hogysem a munkálatokat meg lehetne kezdeni, éppen azért ismételtelen kérem volt hivat s jóbarátait, hogy adományokkal a cél megvalósítását előmozdítani s lehetővé tenni sziveskedjenek. Szerkesztő urnak sziveségét megköszönve, maradtam Székelyudvarhelyt, 1909. október 8-án őszinte tisztelettel Dr. Soly-mossy Lajos.

— **Tanítótestületi ülés.** A székelyudvarhelyi áll. el. fiúiskola tanítótestülete október havi gyűlését folyó hó 5-én tartotta meg. Gyerkes Mihály igazgató a heiratkozás eredményeiről tett jelentést, mely szerint az I. osztályba 72, a II-ik osztályba 41, a III-ik osztályba 54, a IV. osztályba 54, az V—VI. osztályba 30, az V. kerületi vegyes iskola 2 osztályába 70 tanuló iratkozott be. A szokásos jelentések után Kertész Albert tanító az elemi népiskola III. osztálya számtani tananyagának módszeres feldolgozásáról olvasta fel értekezését. Ezzel kapcsolatosan Molnár Károly újvidéki tanító által szerkesztett „Számolóberendezés” szemléltető eszközt ismertette meg a testület egyik tagja. A gazdasági ismétlő iskola beállításáról a gondnokságnak javaslatot tesznek. A szakértő tanítására Gál Imrét, a közismeretiek és háziipar tanítására Blájert és Lőrinczi Bélát bízták meg. Az ismétlő iskola szorgalmi napjait a következőképpen állapították meg. Vasárnap az egyházak által kijelölt órában vallást. Kedden d. u. 1-től 3-ig gazdaságtan. 3—5-ig olvasás, írás és reáltárgyak. 5—6-ig háziipar, szerdán 4—6-ig számtan, fogalmazás stb.

— **A református temető** rendezésére adakoztak: Bródi N. 2 K, Sebesy J. és Gönczy L. 10—10 K, Sándor Mózesné és Nagy Lajos járásbíró 20—20 K, Huszár Lotti 25 K, özv. Farczady L.-né 40 K, Gábor M. 5 K, Schvarz M. 120 K. Pap Antalné, özv. Verestói L.-né, Verestói D., Sándor A., özv. Nagy S.-né és Szőke D. 1—1 K. Nagy Irma 2 K, Dr. Szakács J. 2 K. Összesen 143 K 20 f. Köszönöm az ügy nevében a szíves adakozóknak. Felkérem ismételtelen a nemeslelkűeket, hogy adományait hozzájuttassák. Székelyudvarhely, 1909. okt. 9. Dr. Soly-mossy L.

— **Gyűlések.** Az ősz beálltával minden téren megindult a mozgalom. Ez különösen a tanügy terén észlelhető nagyobb mértékben. Egyre-másra tartják a gyűléseket tanítóink. Alig múlt el a róm. kath. tanítók sóvidéki gyűlése, folyó hó 16-án (szombaton) d. e. 9 órakor az „Udvarhelyvármegyei Tanító-egylet” udvarhely-járási fiókköre tartja meg őszi rendes ülését Agyagfalván, az állami iskola tantermében. A rajztanításról Nagy Katalin alsósófalvi állami tanítónő ér-

tekezik, majd pedig Gyerkes Mihály ig-tanító, fiókköri elnök könyvismertetést és Molnár Aladár farsádi ref. tanító módszertani értekezést tart. — E gyűlést folyó hó 27-én d. e. 9 órakor a homoródi járáskör Karácsonfalván tartandó gyűlése követi. Itt Benczédi Mózes és Kelemen Lajos gyakorlati tanítást végeznek, Kiss Jakab felolvas a rajztanítás módszeréről, Székely Gábor szaval, a Julián-egyesület működését pedig Vajda Antal ismerteti. A tanításokat a gyűlés előtt meg-bírálják Derzsi Géza és Bedő Albert.

— **Csizmadiabál.** A helybeli csizmadia Ipartársulat e hó 23-án (szombaton) az árubolt helyiségében, temetkezési segély alapja javára zártkörű kosaras táncmulatságot rendez.

— **Tanítógyűlés.** Az udvarhelyi r. kath. espereskerületi tanítóegyesület sóvidéki fiókköre folyó hó 6-án tartotta rendes őszi gyűlését városunk V. kerületi róm. kath. iskolájában. Az aradi vértanukért tartott gyász istentisztelet után a róm. kath. iskolában Merza István s. lelkész az ol-tári szentségről, Gál Mihály tanító a tizedes törtek fogalmáról, a számok helyi és alaki értékéről tartottak sikerült tanításokat. Tamás István elnök lelkes szavakban áldozott az aradi vértanuk emlékének s nyitotta meg a gyűlést. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása után András Gyula lengyelfalvi és Szabó Elek székelyszentkirályi tanítók szavaltak hatásosan. Gál Imre székelyudvarhelyi áll. tanító „Az aradi tizenhárom” címmel alkalmi felolvasást tartott. Az énekkar sikerült négyszólamu énekeket adott elő. Gyerkes Mihály indítványára és Rhédei János kir. tanfelügyelő lelkesítő szavaira a kör minden egyes tagja az Udvarhelyvármegyei népnepvelési egy-letbe rendes tagul belépett. Gáspár Balázs főgimnáziumi tanár a szám-sorok könnyedén olvasásáról saját methodusát mutatta be. Az aradi tizenhárom vértanu emlékére tartott gyűlés minden tekintetben igen szépen sikerült. Gyűlés után Gál Mihály vendégszerető házában izletes közebéd volt, hol az egyesületi elnök humoros élcei és adomái az egész társaságot vidám hangulatban tartották. Szép pohárköszöntőkben sem volt hiány.

— **Baleset.** A Klein-féle Zsigmondtelepi fűrészkészletnél, a zetalaki Kecskész-erdőben Máthé Péter csikszentdomokosi lakos e hó 6-án fadöntéssel foglalkozott. Mikor társával a fát csuszatták, kezével a fát fogta, hogy azt a csuszásban lassítsa. E közben Márton István véletlenül csákányát a fába vágta, de oly szerencsétlenül, hogy a csákány Máté jobb kezét összezúzta. Beszállították a vármegyei kórházba.

— **Nem lesz a császár katonája.** Erdővidéknek Udvarhelyvármegyéhez tartozó részében, Magyarhermány nevű falujában szomorú eset történt, olyan a minőről már évek óta hirt nem hallottunk arról a vidékről. Balló Mózes, kinek mint besorozott katonának be kellett volna rukkolnia, e hó 4-én este fél kilenc órakor a község között meggyilkolták. Valami fenyőfa felett régebbi ránkora volt reá a hasonló nevű Balló Mózesnek. Ez két fiával,

feleségével és egyik szomszédjával a kapuja előtt éppen elhaladó Balló Mózeset megtámadta s annyira főbeverte, hogy a szegény legény koponyatörés, agyrongcsolás miatt még azon este kisenvedett. Az oly tragikus módon elhalt fiatal legényt, általános részvét mellett temették el Magyarhermányban. Gyilkosát pedig a csendőrség letartóztatta és átadta a büntető bíróságnak.

— **A Máv. hirei.** Folyó évi október hó 10-től kezdve az 1902. számú gyorsvonattal Budapest Keleti pályaudvarról Eszékre és az 1901. számú gyorsvonattal Eszékről Budapest Keleti pályaudvarra „Büffé”-kocsi fog közlekedni. Indulás Budapest Keleti pályaudvarról délután 2 óra 55 p. érkezés Eszékre este 9 óra 31 perckor. Indulás Eszékről reggel 6 óra 30 perckor, érkezés Budapest keleti pályaudvarra délután 1 óra és 40 perckor.

A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a f. év május hó 1-től érvényes csoportosítható menetszelvény jegyzékhez f. évi október hó 1-én az I. pótlék lépett életbe.

A pótlék a magyar királyi államvasutak díjszabás elárúsító hivatalában (Budapest, VI. Csengeri-utca 33.) valamint annak központi és egyéb városi menetjegy irodában 15 fillért kapható.

Munkásbiztosítás.

Az Országos Munkásbetegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztár rendes közgyűlését folyó évi október hó 29—31. napjain fogja megtartani Budapesten, a székesfőváros közgyűlési termében (IV. Váci-utca 62—64. II. em.)

KÖZGAZDASÁG

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylettől.

266—1909. sz.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület választmánya folyó hó 12-én d. e. 11 órakor a vármegyház kistermében ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívtnak.

Tárgysorozat:

1. Folyó ügyek.

Székelyudvarhely, 1909. okt. 5.

Az elnökség.

Magyar kir. államvasutak.

Szám: 264586—909.

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje 1909—1910-re.

A magyar királyi államvasutak vonalain és az általuk kezelt magánvasutakon folyó évi október hó 1-én a téli menetrend lépett életbe, mely a jelenleg érvényben levő nyári menetrenddel szemben a következő lényegesebb változásokat tartalmazza:

A Budapest keleti p. u. arad—tővisi vonalon.

A Budapest keleti pályaudvarról délután 2 órakor induló, Aradon át Predeálra közlekedő, valamint az onnan Aradon át Budapest keleti p. u. aradra délután 1 óra 15 perckor érkező gyorsvonat Pusztatényő állomáson feltételen megállítatik.

A Budapest keleti p. u. Predeáli vonalon.

A Budapest keleti p. u. és Predeál között Aradon át közlekedő,

Budapestről délután 2 órakor induló, illetve az ellenirányból Budapestre délután 1 óra 15 perckor érkező gyorsvonatok forgalma Brassó és Predeál között november hó 15-én tul, az egész téli évadon át fentartatik.

A Tővisről délután 2 óra 24 perckor induló gyorsvonatonál a személyszállítás Tővistől—Székelykocsárdig megszüntetettik.

A Küküllőszög—parajdi vonalon.

A Küküllőszögről délelőtt 9 óra 34 perckor Parajdra induló és az onnan délután 12 óra 43 perckor Küküllőszögre érkező személyvonat az idén az egész vonalon télen át is forgalomban marad.

Budapest, 1909. szeptember hó.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Utánnomás nem díjaztatik.

Magyar királyi államvasutak.

Üzletvezetőség Kolozsvárt.

33794 1909—II. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége nyilvános versenyt hirdet a magyar királyi államvasutak kolozsvári mozdonyszerelő műhelye kibővítése céljából szükséges munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetés, az ajánlati minta és a szerződés tervezete, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége pályafentartási és építési osztályánál (Boeckai-tér 4 szám II. emelet 52. ajtó szám) valamint a kolozsvári osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott az ajánlattételhez szükséges nyomtatványok díjtalanul megszerezhetők.

Az ajánlatot, valamint a hozzá tartozó mellékleteket szabályszerű okmánybéllyel kell ellátni, az ajánlatot és mellékleteit két tanu előttemezése mellett alá kell írni és az ajánlatot mellékleteivel pecséttel ellátott fonallal kell összefűzni.

A szabályszerűen kiállított ajánlatot és mellékleteit pecséttel lezárt sártetlen borítékban kell elhelyezni és legkésőbbben 1909 évi október hó 28-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének titkárságánál közvetlenül, vagy posta útján beküldeni.

Az egyes munkanemekre külön-külön is lehet ajánlatot tenni.

Az ajánlat borítékát következő felirással kell ellátni.

Ajánlat a 35794 II. számú versenyárgyalási hirdetésben kiírt munkálatokra.

Ajánlattevő köteles bántpénz gyanánt az általa ajánlott végösszeg 5 százalékát készpénzben vagy biztosítékképpen értékpapirokban hivatkozással a jelen hirdetés számára legkésőbbben az ajánlat benyújtását megelőző napon vagyis 1909. évi október hó 27-én délután 1 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének gyűjtőpénztárába (Boeckai-tér 4 szám földszint) letenni.

A bántpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapirokat a budapesti áru és értéktőzsdén legutóbb jegyzett, de a névértékét meg nem haladó árfolyam szerint számítjuk.

Csak szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt sártetlen borítékban elhelyezett ajánlatokat fogunk tárgyalás alá venni.

Bántpénz nélkül vagy elkésve benyújtott, valamint az olyan ajánlatokat, melyeket nem az előírt módon tesznek, vagy a melyből valamely melléklet hiányzik nem vesszünk figyelembe.

A beérkezett ajánlatokat 1909. évi október hó 28-án déli 12 órakor fogjuk felbontani, a mikor az ajánlattevők, vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

Az ajánlatok felett 1909. évi október hó 30-ig történik döntés és ajánlattevők ajánlataikkal ezen időpontig kötelezettségben maradnak.

Olyan ajánlattevők, kik szóban forgó ipari munkákat teljesítésére törvényes képvisítéssel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily ipari képesítéssel bíró megbízottat megnevezni.

Az ajánlattevőnek vagy megbízottjának ipari képesítésére és a cég bejegyzésére vonatkozó adatok az ajánlatokban felemlítendőek és igazolandók.

Az ajánlattevők, kik a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségével ez ideig üzleti összeköttetésben még nem állottak, illetőleg előtte ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni, a melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Alírott üzletvezetőség fentartja magát, hogy az ajánlati árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Kolozsvár, 1909. szeptember hó.

AZ ÜZLETVEZETŐSÉG.

Ne léto vázzék, ha fáj a feje,
hanem használjon azonnal **Beretvás - pastillát,**

amely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Orvosok által ajánlva. **Ára 1.20.** Kapható minden gyógyszerésznél és a postán. — Készlet: 3 dobozzal ingyen postai szállítással. **Beretvás Tamás** gyógyszerész, Sepsiszentgyörgy.

Őszi borsót 100 kg. 32 K. Szőszös bükköny legkorábban használható takarmány 100 kg. 48 K. **Szőszös bükköny Szentjános** rozsossal 50—50 százalékos arányban keverve 100 kg. 34 K. A marosvásárhelyi raktárunk, utánvét ellenében, zsákok beszerzési értékben számítjuk. o o o o o o o o o o

SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE.

Központ: Marosvásárhely. — Fiókok: Székelyudvarhely-Sepsiszentgyörgy.

Grammofon és ki-tünő lemezek

gyári árban kaphatók Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében.

A kadiacsfalvi ecet.

Az emberi szervezetre káros hatással bíró mérges anyagokat nem tartalmaz. **A kadiacsfalvi ecettel** savanyított ételek kellemes finom ízt nyernek. **A kadiacsfalvi ecettel** eltett ugorka egy év múlva is üde, friss marad. **A kadiacsfalvi ecet** bármely borecettel versenyez. Kapható a kadiacsfalvi ecetgyárban és minden jobb fűszerkereskedőnél. Hamisításoktól óvakodjunk.

Kiadó lakás.

A fenyves alatt, Kossuth-utca alsó részén ujonnan épült négy szobájú lakóház mai naptól kezdődőleg kiadó. Értekezhetni ugyan ott a tulajdonosnál.

BORI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Eladó ház.

Székelyudvarhelyt, a Kossuth-utca 85. sz. ház, 635c/2. hrsz. ingatlan 830.82 négyszögöl területtel, szabad kézből eladó. Értekezni lehet: Kapeza Bálintné Szentimre-utca 27. sz. alatt.

Magyar királyi államvasutak.

254423—1909.

„A” PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1910 évi január hó 1-től 1912 év végéig szükséges pályafenntartási és műhelyi szerszámok és eszközök, csákányok, lapátok, ásók, furók, ráspolók, reszelők, fűrészek, vassereblyék, szalagmértékek, bádovgató ollók, gyaluk, gyaluvasak, üvegágó gyémántok, lakatok, jelzőzászlók, kendertárcsák, fehérneműk, szénkosarak, továbbá bádogos munkák u. m. lámpások, kannák, tűzoltó és vízvedrek, durránygyutacs szelencék, jelző tárcsák, szelencék stb., továbbá: összehajlítható mérőpálcák, székek, altiszti karkötők, irattáskák, kalkulátoriok, irodalámpák, kalauzkürt zsinórok, kefeneműk, hőmérők, kavicsrostélyok stb. iparnemenként csoportosítva, ezennel pályázatot hirdet.

Ezen tárgyak szállítására a magyar királyi államvasutaknál érvényben levő általános és az egyes tárgyakra nézve fennálló különleges szállítási

feltételek, rajzok és minták mérvadó és kötelezők. Az említett feltételek, szabvány rajzok és határozmányok, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlat-tételnél kötelező részletes módozatokat tartalmazó „Ajánlati felhívás” és az egyévi mennyiséget feltüntető ajánlati űrlapok, melyeken az ajánlatok teendők az igazgatóság anyag és leltár beszerzési (A III.) szakosztályánál Budapest, Andrassy-ut 73. szám II. emelet 46. ajtó, továbbá a magyar királyi kereskedelmi muzeum igazgatóságánál, a minták pedig a budapest-józsefvárosi állomáson levő központi szertárban, a pályázati határidőig naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők, különben pedig a feltételek és rajzok az igazgatóság nyomtatvány, illetve tervtárából, a megszabott árak lefizetése mellett; a pályázati részletes feltételeket tartalmazó „Ajánlati felhívás” és az ajánlati űrlapok 1—1 példányáig az igazgatóság anyag és leltár beszerzési szakosztályánál díjtalanul megszerezhetők.

A pályázati felhívás teljes szövege, valamint az egyévi mennyiséget feltüntető ajánlati űrlapok ezenkívül valamennyi vidéken székelő üzletvezetőségünkönél is a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az aláírt és ivenként egy koronás m. kir. okmány bélyeggel ellátott

ajánlatok az ivenként 30 filléres m. kir. okmánybélyeggel ellátott és aláírt „Ajánlati felhívással” együtt lepecsételt borítékban a magyar királyi államvasutak igazgatóságának anyag és leltárbeszerzési (A III.) szakosztályához címezve legkésőbb 1909. évi október hó 22-ének délelőtti 12 óráig benyújtandók, illetve ott átadandók, vagy posta útján oda küldendők.

A lepecsételt ajánlat külső borítékára világosan rávezetendő: „Ajánlat 254423—909. számhoz leltári tárgyak szállítására.”

Bánatpénz gyanánt az ajánlandó cikkek egy évi értékének 5 százaléka készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban legkésőbb f. évi október hó 21-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak budapesti központi főpénztárána letendő.

Nyertes szállító ezen bánatpénzt 10 százalék óvadékra tartozik kiegészíteni.

Bánatpénz nélkül, vagy később benyújtott, valamint az olyan ajánlatok, melyek nem az előírt módon tételnek, vagy a melyek az aláírandó ajánlati felhívás nélkül nyújtatnak be, avagy pót ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

Budapest, 1909 évi szept. hó.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Elvállal teljes iroda- és iskola-berendezéseket olcsó áron

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú diszlelépapirok. Ezeken kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybéli felvétel. levélpapírosok stb. Nagyválaszték tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyú és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő-papirok és papirkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-faldiszek, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Bortárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31 (saját ház)

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, disztollszárazak. Irónok, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Danglelő-sipok és csörgők. Monogramok fehérnemű és levélpapírrajzokra. Kézi nyomda. Különböző bélyegzők, pecsétnyomok, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képes-könyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcsa és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató deszkák, olaj-szifetek minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gumimiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szegek, kapesok stb.

Postatakarékpénztári chekk-clearing száma 10,489

Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató- és könyvkötő intézetéből Székelyudvarhelyt. 1909.